

KATHOLIEKE ARBEIDERSJEUGD (KAJ), beweging voor lekenapostolaat onder de jonge arbeiders en arbeidsters. Zij werd opgericht in 1924 en was de eerste jeugdbeweging in Vlaanderen die een afgerond geheel vormde, doordat de priester Jozef Cardijn, haar voornaamste stichter, het lekenapostolaat niet opvatte als een louter godsdienstige aangelegenheid, maar als iets dat met het gehele leven te maken heeft. Hij legde voortdurend de nadruk op de verbondenheid van lichaam en ziel en rehabiliteerde daardoor de aardse waarden. De KAJ was in Vlaanderen ook de eerste jeugdbeweging die niet uitsluitend de zogenaamde elite op het oog had, maar wel de brede massa. Dit doelwit wekte de bewondering van paus Pius XI, die zelf betoogd had dat een elite uit „vermenigvuldigers” behoorde te bestaan. In 1935 noemde hij de KAJ een volmaakte vorm van katholieke actie. Hij deed deze uitspraak naar aanleiding van het eerste wereldcongres van de beweging te Brussel, want de KAJ had niet alleen een merkwaardige opgang gemaakt in het eigen land, maar ook in den vreemde. In Vlaanderen hadden andere jeugdorganisaties voor katholieke actie ondertussen aan haar een voorbeeld genomen.

Tot 1940 rusteloos bedrijvig op het religieuze, zedelijke en sociale vlak, ontplooidde de voortreffelijk georganiseerde KAJ gedurende de Tweede Wereldoorlog een voortvarende werkzaamheid: eerst onder de op bevel van de Belgische regering naar Frankrijk uitgeweken jongeren; daarna in het bezette België waar, in weerwil van het feit dat Cardijn en drie van zijn medewerkers reeds met de gevangenis kennis hadden gemaakt, de Duitse verordeningen op de tewerkstelling zoveel mogelijk werden gedwarsboomd; ten slotte – er niet het minst – onder de jonge gedeporteerden in Duitsland. Haar invloedrijke activiteit in de kampen kan vergeleken worden met die van het Secretariaat der Katholieke Vlaamsche Hoogstudenten aan het IJzerfront in 1914-'18.

De KAJ leverde een belangrijke bijdrage tot de geestelijke deproletarisatie van de Vlaamse arbeidersjeugd. In 1963 ging een vele jaren gekoesterde wens in vervulling: cultureel verlof voor jonge werknemers, dank zij de wet op de sociale promotie.

Hoewel de KAJ niet rechtstreeks ontsproten was aan de V.B., verklaarde Cardijn in 1925 tijdens de Twaalfde Vlaamsche Sociale Week, waar hij over de houding van de KAJ ten aanzien van het Vlaams nationalisme geïnterpelleerd was: „De beweging is door en door Vlaamsgezind, zonder te zijn gebonden aan een of andere nuance.” Jonge flaminganten hadden ze overigens mee ten doop gehouden. Het eerste maandblad, De Jonge Werkman, ijver-

de voor een gezond Vlaams volksbewustzijn en er werd geregeld in geschreven door Lodewijk Dosfel, onder het pseudoniem van Hlodwig. Gedurende de eerste jaren leidde pater Julius Callewaert de recollecties voor de Kajotters uit het arrondissement Brussel. Na de Tweede Wereldoorlog delegeerde de KAJ vertegenwoordigers naar het IJzerbedevaartcomité, de Dag van het Vlaamse Lied en het Algemeen Nederlands Zangverbond.

De Franse auteur Maxence van der Meersch wijdde aan de KAJ een roman, nl. *Pêcheurs d'hommes*, in het Nederlands verschenen als *Mardijck*.

LITERATUUR: *Handboek van de K.A.J.* (1933); - A. Dendooven, *Ontstaan, structuur en werking van de Vlaamse K.A.J.* (1967); - M.A. Walckiers, *Sources inédites relatives aux débuts de la J.O.C.* (1970).

FRANS HUGAERTS